

Votum en zegengroet	
Zingen	Ps 37:2,3,5,10 (vertouwen op God bij onrecht op aarde)
Gebed	
Lezen	Psalm 24 Matteüs 5:3-10
Zingen	Ps 24:1,2,3,4,5 (wisselzang)
Tekst	Zondag 42
Preek	
Zingen	GK 38 (canon)
Belijdenis	
Zingen	GK 162:4
Gebed	
Collecte	
Zingen	Lb 285:1,3,4
Zegen	

Gemeente van Christus,

(klik) *De dag begint met ontbijt.*

Een actie, een paar weken geleden¹.

Veel kinderen blijken zonder ontbijt naar school te gaan.

Voor sommigen omdat er niets in huis is, armoede.

Maar meestal niet.

Ouders eten niet, geen tijd, geen zin, dan eten kinderen meestal ook niet.

Of kinderen hebben zelf geen zin in eten 's morgens.

Een gewoonte geworden.

Een slechte gewoonte blijkt.

Prestaties en concentratie minder, in de loop van de dag loop je te grazen (Twix, Skittles, M&M's).

Latere gevolgen: meer kans op overgewicht en diabetes.

Kortom een actie: begin de dag met ontbijt.

Ik ga het u niet voorschrijven of aanraden.

Maar wel: de dag begint met ontbijt, zo is ons leven.

Voeding gaat aan werk vooraf.

Iedere baby begint met enige reserve, leeft de eerste uren zonder te eten.

Daarna krijgt het drinken van de moeder.

Weken en maanden doet een baby niets dan drinken.

Dat brengt de ontwikkeling en de groei op gang.

De baby doet er niets voor.

Nog sterker: het duurt in onze maatschappij 15, 20, 25 jaar, dan pas ga je werken.

Eerst gevoed worden, verzorgd worden, investeren in kennis en vaardigheden.

Dan pas werken voor je brood.

De werkdag van een mens begint met een jarenlang ontbijt.

Als je goed gevoed en voorbereid bent, dan ga je zelf nog eens kijken op de wereld of je wat kunt doen.

¹ Oktober / november 2013

Zo is God begonnen, zo is de wereld begonnen.
Adam en Eva kwamen in een paradijs.
Eten aan de bomen, drinken in de rivieren.
Hun eerste dag, de 7^e dag, was een rustdag.
En daarna gingen ze eens rustig aan het werk, goed gevoed.
Toen pas de opdracht de aarde te bewerken, te ontwikkelen, elkaar lief te hebben,
de aarde te onderhouden en mooier te maken.
Niet omdat zij de aarde, het voedsel en alle dingen moeten veroveren.
Nee, eerst alles gekregen, daarna aan het werk.
Want eten hangt niet af van onze inspanning.
Zo is onze God.
Hij geeft alles.
Eerst eten, dan werken.
En zo is het nog, zo zit de wereld in elkaar.
Je krijg eerst alles van God.

(klik) *De dag begint met ontbijt, want de wereld is van God.*

God die alles geeft en alles maakt.
Dat klinkt mooi, maar is dat zo?
We lezen het in de bijbel: van de Heer is de aarde en alles wat er leeft².
Hij heeft de aarde gemaakt, maar is de aarde werkelijk nog van Hem?
Zijn het niet vooral de graaiers, die het meest hebben?
En kom je ook zelf niet het verst, als je niet afwacht, maar aan het werk gaat en
vooral goed voor jezelf zorgt?
Misschien heeft God de wereld zo gemaakt, maar nu is het: wie niet werkt, zal ook
niet eten³.
Wat nou eerst ontbijten?

We kennen allemaal de voorbeelden.
Werken loont, opkomen voor jezelf loont.
Slimmer zijn dan anderen, een gat in de markt zien, jezelf verkopen.
Dat levert wat op.
Dat is toch niet verkeerd?
De bijbel roept op tot inspanning, niet lui zijn, een vak leren⁴.
Je ziet dat wie zijn best doet op school een betere baan krijgt.
Er is veel eerlijk werk, niet alle rijkdom en welvaart is oneerlijk.
Niets doen, niet werken, alles op zijn beloop laten, is zeker niet Gods bedoeling.

Opvallend, dat de Heer Jezus zegt: gelukkig de zachtmoedigen, gelukkig de
nederigen.
Gelukkig wie barmhartig is, wie verlangt naar eerlijkheid, wie zuiver van hart is,
vrede sticht⁵.
Het karakter van niet met je ellebogen werken, wel eens dingen laten schieten, niet

² Psalm 24

³ De Bijbeltekst is net anders: 2 Tessalonicenzen 3:10: wie niet *wil* werken, zal niet eten.

⁴ Veel voorbeelden in Spreuken. Paulus werkte als tentenmaker / leerbewerker
(Handelingen 18:3); 2 Tess 3:10 (noot hierboven).

⁵ Matteüs 5:3-10

altijd bij het raampje hoeven zitten⁶.

De Heer Jezus beschrijft zijn volgelingen als het tegendeel van graaiers en ruimte veroveren.

En dan zegt Hij: want als je zo wordt, als je zo Mijn karakter volgt en je eigen maakt... dan is de wereld van jou: 'zij zullen het land bezitten'.

Niet degenen die het pakken, maar degenen die het laten lopen.

'Zij zullen verzadigd worden', zij zullen genoeg eten en drinken hebben.

Niet wie het pakt, maar wie afwacht.

God geeft het, want de wereld is van Hem, blijft van Hem.

Deze God geeft het zijn kinderen: 'voor hen is het koninkrijk van de hemel, zij zullen barmhartigheid ondervinden, zij zullen God zien, ja voor hen is het koninkrijk'.

God geeft zijn aarde en toekomst aan wie dat van God verwachten.

De toekomst is voor wie blijft erkennen, dat de wereld van God is.

Psalm 24 legt die verbinding.

'Van de Heer is de aarde en alles wat daar leeft'⁷.

Wie dat erkent, wie zo blijft leven, 'die mag de berg van de Heer bestijgen'.

'Wie reine handen heeft', wie eerlijk en afwachtend leeft, niet steelt en pakt en grijpt, 'die zal zegen ontvangen en recht verkrijgen van God, zijn redder'.

Op Gods aarde, waar de mens van alles pakt voor zichzelf, zegt de Heer: steel niet.

Blijf Mij zien als Eigenaar, blijf Mij zien als degene die je ontbijt serveert.

Wacht tot Ik je alles geef en dan kun je aan het werk.

Werken, niet omdat je anders honger hebt of gebrek.

Nee, Ik zorg wel voor jou.

Werken hoeft je niet voor jezelf.

Onze inspanning is maar relatief.

'Verzamel voor jezelf geen schatten op aarde'⁸, zei de Heer Jezus, 'maak je geen zorgen over eten, drinken en kleding'.

'Zoek eerst het koninkrijk van God'.

De Heer Jezus zei dit, omdat de aarde van God is en Hij de aarde verlost.

Zo gaat het weer worden.

Dat is de achtergrond van het gebod 'steel niet'.

Het hoeft niet, je hoeft niet voor jezelf te zorgen.

De dag begint met ontbijt, want de wereld is van God.

(klik) Voordat ik verder ga, onderbreek ik de preek even.

Niet stelen, eerlijkheid, niet graaien, leven vanuit wat God je geeft, wat is dat?

Laten we daar even wat gevoel bij krijgen.

Dat ligt nog wel ingewikkeld.

Stelen mag niet, iedereen mee eens.

Maar wat is stelen en wat is eerlijkheid?

Stel dat je kunst gekocht hebt, jaren geleden.

Nu blijkt, dat het een schilderij ooit van Joden gestolen is.

⁶ Zie preek zondag 1240 (10 november 2013)

⁷ Vers 1, vers 3, vers 4, vers 5

⁸ Matteüs 6:19; 6:25; 6:34

Je wist het, de handelaar ook niet.

Was het stelen?

In ieder geval niet bewust, maar moet je het teruggeven?

Aan wie, als de eigenaar al lang overleden is?

Wie draait voor de kosten op?

Achter de regel 'steel niet' heb je meer nodig: een houding, een mentaliteit.

Ander voorbeeld: wat vindt u?

Je gaat naar een schoenenwinkel, schoenen passen, je voor laten lichten, de kleur uitzoeken.

Deze schoenen wil je hebben.

De maakt even een foto met je telefoon.

Thuis zoek je die schoenen op in een webshop en bestel je ze.

Twee tientjes goedkoper.

Is dat stelen?

Wie zegt dat: dat is stelen? ...

[niet chic, geen schoonheidsprijs, zeg je niet tegen de winkelier].

Of noem je dat stelen van advies? ...

Lastig hè?

Wat is het verschil met langs verschillende winkels gaan, je overal laten adviseren en dan het beste kopen?

Dat noem je gezonde concurrentie.

Maar je weet ook: als iedereen dit doet, staan er straks nog meer winkels leeg.

Geen vrouw kan meer gezellig shoppen op zaterdagmiddag.

4

[beneden] Nu dit, hier wil uw mening vragen.

Je bent in een supermarkt.

Staat bij de kassa.

Je moet € 14,45 betalen, je geeft een briefje van 20.

Je krijgt terug, een briefje van 10, munt van 50 cent en een munt van 5 cent.

De caissière vergist zich, ze moet je een briefje van 5 teruggeven.

Wat doe je?

Geef je het terug? ...

Ik ga hier geen gewetensvragen stellen en u antwoord vragen.

Dus: neem even uw buurman of buurvrouw in gedachten.

Iemand bij u in de straat, neem iemand in gedachten.

Wat zou die doen, denkt u?

Die ziet het meteen: 5 euro teveel.

Denk hij 'moet zij maar niet zo dom zijn, eigen schuld' of 'dat geld is niet van mij, natuurlijk geef ik dat terug'.

Wie zijn buurman/buurvrouw geeft het direct terug? [...].

Nu, zelfde situatie, 5 euro teveel terug bij de kassa.

Je ziet het niet.

Je fietst 10 minuten naar huis, koud, het regent een beetje.

Ben je thuis, dan zie je dat je 5 euro teveel terug gehad hebt.

Wie gaat er dan terug (morgen ga je met vakantie, je bent er weken niet; het moet

nu of anders komt het er niet van).
Wie zijn buurman/buurvrouw gaat terug?
[als het moeite kost...].

Nu, zelfde situatie.
Maar je hebt al een vervelde dag gehad.
Auto lekke band, verslapen vanmorgen, je voelt je niet zo lekker, wat meer geld uitgegeven dan je wilde.
Gaat je buurman/buurvrouw dan geld terugbrengen?
[je stemming heeft invloed...].

En andersom: je kent de caissière, het is een aardige meid – de buurman (die u in gedachten heeft) is zo'n beetje verliefd op haar.
Hij weet ook, dat zij alle tekorten in de kas zelf moet bijbetalen.
Gaat de buurman geld terugbrengen?
Wie denkt van wel?
[je relatie tot iemand heeft invloed...].

Eerlijkheid, geld teruggeven wat niet van jou is, dat hangt af van de moeite die het kost, mijn stemming, de relatie tot iemand.
Dat maakt eerlijkheid kwetsbaar: soms ben je eerlijk, soms ook niet.

En de laatste vraag: wat denkt u: wat zou de Heer Jezus in zo'n situatie doen?
Wie denkt dat Hij in al die situaties het geld terug zou geven?
Natuurlijk, als de hele wereld van Hem is en van Zijn Vader, zou Hij dan 5 euro achterhouden?
Als Hij zelfs zijn leven voor ons overheeft, zou Hij dan niet een stukje voor een ander willen fietsen?
Nee, natuurlijk niet.
Dat wilde ik laten zien: dit gebod begint met je houding, met God kennen, Gods wereld zien en op Gods Zoon willen lijken [naar boven].

(klik) *De dag begint met ontbijt, want de wereld is van God.
Ik moet mijn handen thuis houden.*

Kijk, dit is 'mijn' rolletje pepermint.
Ik ben daar de baas over.
Ik mag een pepermintje eten wanneer ik dat wil.
Dat vind iedereen prima, nu niet zo handig, maar na de dienst, prima.
Mijn pepermint.
Dit is mijn telefoon.
Ik ben er de baas over.
Als ik die kapot wil gooien; u zult me niet tegenhouden, misschien vreemd vinden.
Het is mijn telefoon, moet ik zelf weten.
Als ik mijn auto expres kapot maak, dan is er al meer weerstand.
U zult het misschien niet veel kunnen schelen, maar Yvonne en Harmen worden boos.
Ook zij rijden in die auto.
Het is wel 'mijn' auto.

Maar ik ben niet de enige die daar iets over te zeggen heeft.
En als ik praat over 'mijn' vrouw of over 'mijn' kinderen.
Dan betekent 'mijn' al helemaal niet dat ik over hen mag beschikken.

Wat betekent het, dat spullen 'van mij' zijn?
Annelie krijgt een cadeau op haar 3^e verjaardag.
Een pop, haar pop.
Zij mag er mee spelen, zij mag die pop aankleden hoe zij dat wil.
De pop is van haar.
Maar het loopt mis als Annelie denkt, dat 'mijn pop' betekent: ik mag er alles mee doen en als ik hem stuk wil maken, dan mag ik dat doen.
Dat vinden haar vader en moeder niet goed.

Wat betekent het woord 'mijn' bij onze spullen?
Onze God leert ons dat.
'Mijn' spullen, mijn geld, mijn bezittingen betekent: je mag het gebruiken, er van genieten zoals je goed denkt.
Maar 'mijn spullen' betekent niet: ik mag het stuk maken als ik daar zin in heb.
En dat idee sluipt altijd in het woord 'mijn'.
Ik heb er voor gewerkt, ik heb het gekregen, dan mag ik ook doen wat ik wil.
Nee, handen thuis houden.
Op Gods aarde is alles van God.

We hebben daar een mooi woord voor: rentmeester.
Je beheert de spullen van een ander.
Je doet dat zo goed mogelijk.
En de eigenaar vraagt verantwoording, wil horen hoe je voor zijn spullen gezorgd hebt.
De bijbel is positief over bezit.
God geeft ons de aarde met alle spullen, royaal.
Om te gebruiken, er van te genieten, te investeren en zelfs risico mee te lopen.
Maar alles blijft van Hem.
De wereld is van God.

Dat maakt me rustig.
God zorgt voor alles.
En... het is lastig voor mij.
Ik voel me vaak eigenaar.
Ik mag met mijn spullen doen wat ik wil.
Nee, kijk naar je spullen alsof je praat over jouw ouders, jouw echtgenoot, jouw kinderen.
Je hebt er een goede band mee, maar je beschikt er niet over.

(klik) *Omdat de wereld van God is, moet ik mijn handen thuis houden en steek ik mijn handen uit de mouwen.*

De dag begint met ontbijt, we krijgen alles van God.
Voordat we zelf iets deden, zorgde God al jaren voor ons.
Hij heeft ons werk niet nodig.
In alles zorgt Hij voor ons.

Daarna pas gaan wij de handen uit de mouwen te steken.
Wij werken niet om te eten, maar krijgen eten van God om op zijn aarde te werken.
Ook daarvoor hebben we een mooi woord: 'cultuuropdracht'.
We zijn als mens gemaakt om onszelf en de aarde te ontwikkelen.
Dat is één van de mooie dingen van onze tijd.
Onze jongeren kiezen hun opleidingen.
We hebben mogelijkheden om te kiezen.
Er zijn honderden, duizenden richtingen van opleiding en werk.
Ieder mens is anders, ieder mens kan andere dingen, maar ieder mens kan zo de handen uit de mouwen steken.
Met wat jij kan, mag je op Gods aarde werken.

Die verschillen geven bij mensen ook direct problemen.
Als ik iets goed kan, kijk ik zomaar neer op iemand die dat niet kan.
En als ik minder dingen kan, word ik makkelijk jaloers op iemand die het wel kan.
Verschillen hier op aarde, het veroorzaakt concurrentie, rivaliteit, vechten.
Soms zelfs vechten om te overleven, anderen het licht in de ogen niet gunnen,
voordeel halen uit de domheid van anderen.
Als een caissière nu zo dom is, haar probleem....
Verschil in talenten en kansen, op deze aarde worden het gemakkelijk tegenstellingen.

Op Gods aarde, gevoed door God, mogen wij de handen uit de mouwen steken.
Ieder mens geeft de Heer een andere plaats.
Daar kun jij je gaven ontwikkelen, die jij gekregen hebt.
In je werk kun je laten zien, dat weet, dat je op weg bent.
Hier kun je erin oefenen, dat je een ander ruimte gunt.
Je hoeft niet alles te bereiken en te hebben.
We leven maar tijdelijk op deze aarde.
Er komt nog een andere aarde.
Daarvan zijn we erfgenaam.
Je kunt hier zachtmoedig leven, vreedstichter zijn.
Ook als mensen dan wel eens over je heen lopen of van je profiteren, ach... er komt nog een andere aarde.
'Wij zullen het land bezitten'⁹.

Handen uit de mouwen: ons geld en onze spullen zijn kansen om je liefde voor God en mensen te laten zien.
Iedere fout van de caissière is een kans.
God me mijn handen om er goed mee te doen.

(klik) *De dag begint met ontbijt
want de wereld is van God.
Ik moet mijn handen thuis houden,
steek mijn handen uit de mouwen
en zal vooral mijn handen vouwen.*

⁹ Matteüs 5:5

De aarde is van God.
'Mijn spullen', dat is dus relatief, ik ben rentmeester.
Ik heb alles in bruikleen, mag niet zomaar alles stuk maken.
Eigendom is relatief, mijn werk moet zijn: goed doen aan anderen.
Vreemdeling op aarde, zachtmoedig zijn, barmhartig, zuiver van hart.
Dan mis ik hier nog wel eens wat.
Dat komt pas bij de nieuwe wereld.
Wil ik dat?
Kan ik dat?
Ik voel me vaak eigen baas.
Er zijn zoveel dingen waar ik voor wil vechten.
De neiging om te graaien en te pakken... het levert leuke dingen op.

Leven met het 8^e gebod, 'steel niet', 'welzijn van mijn naaste bevorderen'¹⁰.
Kan ik dat?
Houd ik dat vol?
Nee.
En daarom zal ik vooral mijn handen moeten vouwen.
Op Gods aarde vult Hij mijn handen.
Ik kan ze eerst een tijd thuis houden, en als ik mijn handen uit de mouwen steek,
God heeft dat niet nodig.
Maar geloof ik dat?
Dat is niet de wereld waar ik leef.
Dat is niet wat ik om me heen zie.
Dat is niet zoals ik het van binnen wil.
De kern van zonde is dat ik de aarde voor mijzelf neem.
Niet Gods aarde, maar mijn aarde.
Ik pak wat ik wil hebben.
Daar niet aan toegeven, dat kan alleen door gebed.
Handen vouwen, onze God vragen om Zijn Geest.

Want wat ben ik kwetsbaar.
Natuurlijk geef ik 5 euro terug als ik teveel terug krijg.
Ik ben een eerlijk mens.
En wat is nu 5 euro?
Maar doe ik dat ook als ik moe ben, als ik mijn ontbijt overgeslagen heb, een beetje
brak of chagrijnig ben?
Doe ik het ook, als ik er echt moeite voor moet doen?
Doe ik het ook als de caissière me niet zo aanstaat, zelf een stuk chagrijn is?
Ja, ik ben best eerlijk, maar ik heb mijn grenzen.
Ja, ik heb mijn naaste lief, maar ook als mijzelf?
Ja, ik gun anderen ook hun ruimte, maar ik zit toch liever zelf bij het raampje.

Steel niet, de aarde is van God.
Dit gebod draait om vertrouwen.
De wereld is van God.
Hij begint met ons te voeden.
Daarna pas gaan wij aan het werk.

¹⁰ HC zondag 42, antw 111.

En het blijft Zijn aarde.

Werken, niet omdat het moet, maar omdat we op deze aarde mogen wonen en gebruiken.

Die volgorde, dat vertrouwen, die visie, dat bewaar je alleen als je steeds weer je handen vouwt.

Onze Gód serveert het ontbijt, zo kunnen we aan het werk.

Amen.